

Technická univerzita v Košiciach

Fakulta baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií

Park Komenského 19, 042 00 Košice

POSUDOK ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Téma: **PRODUKTY SIETÍ CESTOVNÉHO RUCHU AKO INOVATÍVNY NÁSTROJ MANAŽMENTU CIEĽOVÉHO MIESTA**

Typ záverečnej práce: **Habilitačná práca**

Autorka habilitačnej práce: **Ing. Kristína Šabronská, PhD.**

Školiace pracovisko: **Prešovská univerzita v Prešove,**

Fakulta manažmentu, ekonomiky a obchodu

Odbor habilitačného konania a inauguračného konania: **Manažment**

Oponent: **prof. Ing. Beáta Gavurová, PhD., MBA**

P.č.	Kritéria hodnotenia habilitačnej práce
1.	Stanovenie cieľa a miera jeho splnenia Predkladaná habilitačná práca sa zaoberá vysoko aktuálnou problematikou zameranou na oblasť cestovného ruchu a identifikáciu jeho inovačných nástrojov ako základného determinantu rozvoja cestovného ruchu dôležitého obzvlášť v časoch hospodárskych, ako aj pandemických kríz. Vládne dokumenty, ako aj stratégie pokladajú inovácie za nástroj zmien, ktoré umožňujú vytvárať nové pracovné miesta, zlepšovať život ľudí a budovať lepšiu budúcnosť. Inovácie v akomkoľvek sektore sú považované ako základný nástroj udržateľného rozvoja a posilnenia konkurencieschopnosti na trhu cestovného ruchu. Aj na tomto predpoklade je postavená habilitačná práca. Hlavným (primárnym) cieľom habilitačnej práce bolo sledovať a vyhodnotiť názory návštevníkov na existujúce produkty v cieľovom mieste a poukázať na význam inovovania produktov cestovného ruchu prostredníctvom sietí objektov cestovného ruchu pre potreby rozvoja cieľového miesta. Doplnkovým cieľom bolo vyhodnotiť názory a ochotu vytvárania sietí objektov cestovného ruchu v cieľovom mieste s akcentom na produkt siete cestovného ruchu. Možno konštatovať, že hlavný, ako aj doplnkový cieľ boli naplnené. V rámci doplnkového výskumu boli skúmané názory odbornej verejnosti s dôrazom na organizácie a podniky cestovného ruchu, ktoré pracujú s ponukou (potenciálom) cestovného ruchu v prostredí cieľového miesta. Naplnenie hlavného cieľa predpokladá splnenie 6 čiastkových cieľov. Tematicky je habilitačná práca orientovaná na cieľové miesto - okres Prešov. Na základe hlavného cieľa boli sformulované aj výskumné otázky a hypotézy. V práci bolo stanovených 10 výskumných otázok, niektoré z nich sa viazali aj na zodpovedajúce hypotézy. Celkovo bolo stanovených 8 hypotéz, pričom H1 – H5 sa viažu na hlavný dotazník a H6 – H8 sa viažu na doplnkový dotazník. Hypotézy boli overované vhodnými štatistickými metódami. Na dosiahnutie hlavného a sekundárneho cieľa boli využité adekvátne štatistické metódy. Realizáciou výskumu boli získané kvalitné primárne údaje, spracované adekvátnymi štatistickými metódami. Z výsledkov vyplýva fakt, že návštevníci okresu Prešov pozitívnejšie hodnotili ponúkané všeobecné produkty cestovného ruchu, no pri produktoch cestovného ruchu vzhľadom k segmentu boli viac kritickejší. Okres Prešov bol

	identifikovaný ako nedostatočne propagovaný, ale zaujímavý v prípade, ak návštevníci vedeli, čo v okrese nájdu a poznali atraktivnosť okresu a jeho potenciál. Boli kritickí aj k hodnoteniu adekvátnosti pomeru – cena a kvalita produktov cestovného ruchu. Najkritickejší boli českí návštevníci a spolu so slovenskými návštevníkmi by uvítali inováciu produktov cestovného ruchu. Poľskí návštevníci hodnotili všeobecné produkty cestovného ruchu najpozitívnejšie, avšak vzťah návštevníkov k segmentu nebolo možné vyhodnotiť. Všetky výsledky z výskumu, ako aj z analýz umožnili vytvorenie príkladov ako modelov návrhov produktov a sietí cestovného ruchu pre okres Prešov, ako aj mesto Prešov. Konštatujem naplnenie hlavného, ako aj čiastkových cieľov práce. Habilitačná práca svojou štruktúrou, obsahom, ako aj teoreticko-aplikačnými trajektóriami predstavuje špecifický, originálny druh kvalifikačnej práce, predovšetkým pre svoju makroekonomickú a mikroekonomickú významnosť s potenciálom využitia jej výsledkov nielen pre reálnu hospodársku prax, ale aj pre tvorcov relevantných politík.
2.	Vhodnosť použitých metód, metodológia Metodologický postup riešenia habilitačnej práce je podrobne opísaný v rámci druhej kapitoly. V práci boli využité metódy základného vedeckého výskumu: analýza, syntéza, komparácia, indukcia, dedukcia a komparácia. V rámci metodológie autorka habilitačnej práce jasne vymedzuje subjekt a objekt skúmania habilitačnej práce separátne pre hlavný, ako aj doplnkový cieľ. V práci boli využité metódy základného vedeckého výskumu: analýza, syntéza, komparácia, indukcia, dedukcia a komparácia. Okrem týchto metód bola využitá aj široká škála matematicko-štatistických metód. Proces riešenia výskumného problému sa opieral o 10 výskumných otázok, ktoré boli napojené na 8 výskumných hypotéz. Závěry z týchto hypotéz boli konfrontované v rozsiahlej diskusnej časti. Premenné sú dostatočne popísané, vzťahy medzi nimi sú jasne prezentované. Pre naplnenie habilitačnej práce bol realizovaný primárny a sekundárny výskum, pričom najprv bol realizovaný sekundárny výskum zameraný na hodnotenie atraktivnosti okresu Prešov na základe údajov zo Štatistického úradu SR prostredníctvom vybraných ukazovateľov. Primárny výskum bol realizovaný prostredníctvom dotazovania. Boli dotazovaní návštevníci zo štyroch krajín – V4, pričom zber dát bol realizovaný osobnou, ako aj elektronickou formou počas 5 mesiacov realizácie výskumu. Výskumnú vzorku tvorilo 930 respondentov, pričom takmer polovicu z nich tvorili respondenti zo Slovenska. Získané údaje boli spracované vhodnými matematicko-štatistickými metódami a jasne interpretované, výsledky vhodne vizualizované tabuľkovou, ako aj grafickou formou. Na vyhodnotenie atraktivnosti okresu Prešov ako cieľového miesta boli použité tri prístupy: slovenská škola (atraktivnosť cieľového miesta na základe ekonomického prístupu), francúzska škola (Deflerova funkcia atraktivnosti cieľového miesta) a česká škola (metodika GIT). Oceňujem veľmi precízne spracovanie týchto prístupov z procesnej, ako aj obsahovej stránky a ich priamu aplikáciu v habilitačnej práci. Konštatujem vhodný výber a aplikáciu relevantných metód a metodologických postupov, smerujúcich k dosiahnutiu stanovených cieľov práce. Výberom a aplikáciou uvádzaných metód autorka habilitačnej práce deklarovala znalosti z oblasti metodológie vedeckej práce, ako aj z využívania vybraných matematicko-štatistických metód.
3.	Zhodnotenie poznatkovej bázy Autorka habilitačnej práce využila všetky relevantné poznatky na zhodnotenie súčasného stavu riešenej problematiky doma a v zahraničí v rozsahu ohraničenom

	cieľmi habilitačnej práce. Teoretická časť je spracovaná v rámci prvej kapitoly a má päť podkapitol, v rámci ktorých sa autorka venuje zhodnoteniu cestovného ruchu a jeho súčasného stavu, inováciám a ich využitiu v cestovnom ruchu, manažmentu cieľového miesta a jeho úlohe, produktu v cestovnom ruchu a spotrebiteľom produktu cestovného ruchu. V jednotlivých kapitolách sú spracované aktuálne výskumné štúdie, ktoré boli využité v rámci explanačných a komparačných procesov. Táto teoretická báza dala základ pre správne definovanie výskumných otázok a hypotéz. Nakoľko sa v habilitačnej práci pracovalo so sekundárnymi dátami, širší záber výskumných štúdií a ich detailná rešerš bola základom pre správne konfrontácie výsledkov v diskusnej časti. V práci je citované veľké množstvo zdrojov – od strany 214 – 237. Oceňujem výber publikácií, ako aj ich štruktúru.
4.	Vedecký prínos a originalita práce Autorka práce prehľadne zhodnocuje výsledky z jednotlivých podkapitol v diskusnej časti. Tá je pomerne štruktúrovaná vo väzbe na výskumné otázky a hypotézy. V nej autorka habilitačnej práce prehľadne zhodnocuje jednotlivé zistenia vo viacerých rovinách, ako napr.: • zistenia vyplývajúce z výskumu Atraktivnosť cieľového miesta, • zistenia vyplývajúce z výskumu: Charakteristika návštevníkov, • zistenia vyplývajúce zo šetrenia názorov na existujúce produkty cestovného ruchu, • zistenia vyplývajúce z názorov a ochoty vytvárania sietí objektami cestovného ruchu pre účely tvorby produktov sietí cestovného ruchu. Výsledky z realizovaných analýz poukázali na nedostatočné využitie potenciálu cieľového miesta, pretože okres Prešov bol vyhodnotený ako neatraktívne cieľové miesto. Návštevníci zaujali odlišný postoj k hodnoteniu produktov cestovného ruchu a produktov vo vzťahu k segmentu v okrese Prešov. Potreba nastavenia kvalitných inovačných procesov bola výskumom jednoznačne potvrdená. Práca má viacero vedeckých prínosov, z nich je dôležité spomenúť predovšetkým preskúmanie rôznych prístupov na hodnotenie atraktívnosti cieľového miesta, vymedzenie jednoznačných trajektórií na skúmanie väzieb medzi parametrami cestovného ruchu a potenciálom na tvorbu inovačných nástrojov, kvantifikácia týchto parametrov cestovného ruchu vo väzbe na rozvoj cestovného ruchu a odhaľovanie potenciálu rozvoja cestovného ruchu na základe identifikácie kritických prvkov v ňom. Autorka práce zhodnocuje, že zostavením ponuky produktov sietí cestovného ruchu možno zatraktívniť ponuku cieľového miesta a podporiť jeho rozvoj. Na tomto závere je možné postaviť viaceré nadväzujúce výskumy. Habilitačnú prácu považujem za vysoko originálnu a jedinečnú v tejto oblasti. Integruje v sebe najnovšie poznatky z oblasti odhaľovania inovačného potenciálu v oblasti cestovného ruchu a rozvíja doposiaľ známe prístupy využívané v tejto oblasti. Zároveň ponúka metodologický priestor pre ďalšie vedecké skúmanie danej problematiky. Osobitne vidím potenciál pre kvalitné regionálne analýzy na skúmanie rozdielov medzi krajinami, ako aj potenciál na sektorové analýzy.
5.	Aplikačné prínosy práce pre prax Prínosy tejto práce pre vedecko-výskumnú oblasť sú priamo prepojené s prínosmi pre prax. Poznatky obsiahnuté v tejto habilitačnej práci výrazne podporia proces vytvorenia medzinárodnej komparačnej platformy a tvorby národných

	a medzinárodných benchmarkingových indikátorov v oblasti cestovného ruchu a implementovateľných inovačných nástrojov. Habilitačná práca a jej kvalitné teoretické, ako aj analytické spracovanie by bola veľmi významná aj pre jej využitie v pedagogickom procese, pre študijné odbory zamerané na cestovný ruch, ako aj pre ekonomické odbory. Rovnako jej prínos vidím aj pre inštitúcie pôsobiace v oblasti cestovného ruchu, ako aj pre tvorcov regionálnych rozvojových politík. Veľký prínos výsledkov práce vidím aj pre odbornú verejnosť. Ako uvádza habilitantka, o výsledky výskumu zameraného na sieťovanie objektov cestovného ruchu už prejavili záujem viaceré predovšetkým oblastné organizácie, ako aj mnohé ďalšie organizácie (OOCR Stredné Slovensko, KOOR Turizmus regiónu Bratislava, Kultúrne a turistické centrum Bardejov a iní).
6.	Otázky pre autorku pri obhajobe práce • Aké nástroje na oživenie cestovného ruchu zasiahnutého pandémie spôsobenou Covid-19 sú podľa Vás najvhodnejšie v podmienkach Slovenska? • Ktoré z Vami prezentovaných návrhov v habilitačnej práci považujete za najdôležitejšie, prípadne ktoré z návrhov by mali byť implementované prioritne? Svoj postoj zdôvodnite. • Do akej miery budú podľa Vás ovplyvňovať procesy informatizácie ovplyvňovať vývoj inovačných nástrojov pre rozvoj cestovného ruchu?
7.	Záverečné odporúčanie Habilitačná práca je spracovaná na výbornej úrovni a poskytuje zaujímavý a vysoko originálny pohľad na skúmanú problematiku inovácií v cestovnom ruchu. Práca ma jasne definované teoretické a analytické trajektórie, precízne prepájané a konfrontované s diskusnou a výsledkovou časťou, čo je aj dôkaz systematickej práce habilitantky a jej rozsiahleho prehľadu v rámci skúmanej problematiky. Konštrukcia výskumného materiálu je jasná, kompatibilná s výskumnými otázkami a hypotézami. Dosiahnuté výsledky sú prehľadne diseminované v parciálnych, ako aj v celkových záveroch, priebežne konfrontované a diskutované v relevantných podkapitolách, ako aj v diskusnej časti práce. Práca je naplnená množstvom zaujímavých faktov, získaných z rozsiahleho prehľadu zahraničnej vedeckej literatúry, zo štúdia relevantných strategických dokumentov a pod. Viaceré časti práce prezentujú unikátnu kvantitatívnu a kvalitatívnu analýzu, ktoré autorka práce dopĺňa vlastnými stanoviskami a zároveň vytvára priestor pre následné skúmanie danej problematiky. Habilitantka preukázala vo svojej práci schopnosť pracovať s relevantnou vedeckou literatúrou, analyzovať a systematizovať najnovšie výskumné poznatky, odhaľovať špecifické problémy, hľadať optimálne riešenia a hodnotiť ich potenciálnu adaptáciu v skúmaných podmienkach. Z hľadiska drobných nedostatkov by som zmenila niektoré veľmi hutné časti textov, ktoré boli neprehľadné, hlavne ak uvádzali členité procesy (oblasť cieľov a typov výskumov) a vyžadovali by si grafické znázornenie a zviditeľnenie ich prepojení, pretože sa to v texte veľmi strácalo, ako aj viaceré gramatické chyby a formulácie, čo však neznižuje vysokú hodnotu habilitačnej práce. Celkovo konštatujem, že habilitantka výsledkami svojej práce preukázala svoju erudovanosť a vysokú mieru odbornosti v skúmanej problematike a získanými zaujímavými výsledkami podnieti mnohé výskumné tímy naďalej skúmať túto problematiku a podporovať skúmanie inovácií v sektore cestovného ruchu, ktorý je najviac zasiahnutý pandemiou spôsobenou Covid-19. Osobitne hodnotím venovanie sa autorky aj tejto problematike, pričom upozorňuje na nutnosť obnovy aktivít cestovného ruchu pri zabezpečení dostatočnej úrovne bezpečnosti. Aj tu sa naskytá

	široký priestor pre inovácie a pre vytváranie medzinárodných výskumných sietí pre riešenie tohto globálneho problému. V tomto ohľade práca prináša mnohé cenné výstupy pre národný, ako aj pre medzinárodný benchmarking a tým aj ďalšiu skupinu návrhov pre následné výskumy. Svojim procesným zameraním a kvalitnými výstupmi je vysokým prínosom pre oblasť manažmentu, v rámci ktorého boli doposiaľ inovácie a inovačné procesy v cestovnom ruchu nedostatočne preskúmané. Habilitantka preukázala schopnosť tvorivo a vedecky pracovať. Habilitačná práca spĺňa všetky kritériá kladené na tento druh kvalifikačnej práce. Predloženú habilitačnú prácu odporúčam k obhajobe a po jej úspešnom obhájení navrhujem udeliť Ing. Kristíne Šabronskej, PhD. titul „docent“ v odbore habilitačného konania a inauguračného konania: Manažment.
--	--

Miesto a dátum: Košice, 1.2.2022

Podpis: